

سبک شناسی

تألیف:

پی پرو گیرو

ترجمه و شرح:

جلال مرامی

نرجس توحیدی فر

انتشارات شفیع

۱۴۰۲

سرشناسه	گیرو، پیر، - ۱۹۸۳م. Guiraud, Pierre
عنوان و نام پدیدآور	سبک‌شناسی / تألیف پی‌یر گیرو؛ ترجمه و شرح جلال مرامی، نرجس توحیدی‌فر.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات شفیع، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	۱۸۵ ص:؛ جدول: ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	978-622-5926-14-1
وضعیت فهرست نویسی	قیفا
یادداشت	عنوان اصلی: La stylistique.
یادداشت	کتاب حاضر از متن عربی اثر با عنوان "الاسلوبیه" به فارسی برگردان شده است.
موضوع	زبان فرانسه -- سبک‌شناسی French language -- Style
شناسه افزوده	مرامی، جلال، مترجم
شناسه افزوده	توحیدی‌فر، نرجس، ۱۳۶۴ - مترجم
رده بندی کنگره	۲۴۱۰PC
رده بندی دیویی	۴۴۰/۰۹
شماره کتابشناسی ملی	۹۱۵۲۹۴۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی	قیفا

سبک‌شناسی

تألیف: پی‌یر گیرو

ترجمه و شرح: جلال مرامی، نرجس توحیدی‌فر

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۲

حروفچینی: راه‌شهاب

چاپ و صحافی: نقشینه

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۱-۱۴-۵۹۲۶-۶۲۲-۹۷۸

حق چاپ و نشر برای انتشارات شفیع محفوظ است.

انتشارات شفیع: تهران، میدان انقلاب، خیابان منیری جاوید، ساختمان اردیبهشت، شماره ۶۵.

طبقه همکف، تلفن: ۶۶۴۹۴۶۵۴

فهرست

۳	فهرست
۷	مقدمه مترجمان
۱۱	مقدمه مترجم عربی
۱۵	پیشگفتار مترجم عربی
۲۱	بلاغت
۲۲	۱. هنر نوشتن
۲۳	۲. جنس‌های ادبی
۲۶	۳. سبک‌ها
۲۸	۴. تصاویر
۳۰	۵. جایگاه بلاغت و حدود آن
۳۵	سقوط بلاغت
۳۵	۱. مفهومی جدید برای زبان و سبک
۳۷	۲. سقوط بلاغت
۴۰	۳. زبان‌شناسی تاریخی و مفهوم سبک
۴۳	۴. ایده آلیسم و مفهوم سبک
۴۴	۵. مکتب سوسور و مفهوم سبک
۴۶	۶. دو سبک‌شناسی
۴۸	۷. بلاغت معاصر ۱۹۷۰
۵۱	سبک‌شناسی توصیفی یا سبک‌شناسی بیان

۵۱	۱. سبک شناسی بیان
۵۴	۲. سبک شناسی بالی
۵۷	۳. امتداد سبک شناسی بالی
۵۹	۴. آواشناسی بیان
۶۱	۵. صرف شناسی بیان
۶۲	۶. نحو بیان
۶۴	۷. معناشناسی بیان
۶۶	۸. سبک شناسی بیان: سخن پایانی
۶۷	۹. ۱۹۷۰
۶۹	سبک شناسی تکوینی یا سبک شناسی فردی
۶۹	۱. نقد سبک
۷۲	۲. سبک شناسی ذهنی: لئو اشپیتر
۷۸	۳. درباره لئو اشپیتر
۸۰	۴. نقد سبک شناسانه سوسور
۸۴	۵. روانشناسی اجتماعی سبک ها
۸۹	سبک شناسی کارکردگرا
۸۹	۱. ارتباط
۹۲	۲. فرم ها و کارکرد
۹۷	۳. استعاره و کنایه
۹۹	۴. سبک و نوشتار
۱۰۵	سبک شناسی ساختارگرا
۱۰۵	۱. ساختار متجلی در پیام
۱۰۷	۲. کارکرد شعری و ساختار پیام از نظر یاکوبسن
۱۱۰	۳. نظریه دوتایی ها (S. Levin)
۱۱۲	۴. بینامتنی معیارهای سبکی (مایکل ریفاتر)
۱۱۵	۵. ساختار قانون
۱۱۶	۱-۵. میدان های سبکی
۱۲۲	۲-۵. سبک شناسی و آمار
۱۲۵	مأموریت های سبک شناسی

مقدمه مترجمان

سبک شناسی را به عنوان شاخه‌ای از زبانشناسی کاربردی، می‌توان محصول امتزاج زبانشناسی و نقد دانست. در حقیقت وقتی نقد و زبانشناسی هر یک جداگانه نضج گرفتند طی یک پیوند که نتیجه اش محصولی میان رشته‌ای بود، سبک شناسی را به وجود آوردند. نقد ادبی کلاسیک منحصر به بلاغت بود اما از قرن نوزدهم به بعد به تدریج معیارهای نقدی از آنجمله بلاغت خارج شده و مؤلفه‌های زیبایی شناسی متن تغییر کرد. از جمله نتایج این تغییر، شکل‌گیری مکتب فرمالیسم بود. از سوی دیگر، زبانشناسی نیز با نظریه نوین سوسور در اوایل قرن بیستم در ساحتی اجتماعی مورد تحلیل قرار گرفت.

شارل بالی با ترکیب نقد و زبانشناسی، سبک شناسی را به عنوان یک رشته دانشگاهی متمایز برای تکمیل زبانشناسی سوسوری پیشنهاد داد. برای بالی، زبانشناسی سوسور به خودی خود نمی‌توانست زبان بیان شخصی را به طور کامل توصیف کند.

رومن یاکوبسن نیز قبل از مهاجرت به آمریکا در دهه ۱۹۴۰ یکی از اعضای فعال فرمالیست‌های روسی و مدرسه پراگ بود. او فرمالیسم روسی و نقد جدید آمریکایی را در بیانیه پایانی خود در کنفرانسی درباره سبک شناسی در دانشگاه ایندیانا در سال ۱۹۵۸ گرد هم آورد. سخنرانی یاکوبسون که با عنوان «زبانشناسی و شاعرانگی» در سال ۱۹۶۰ منتشر شد، اغلب به عنوان اولین صورت‌بندی منسجم سبک‌شناسی شناخته می‌شود، و استدلال او این بود که مطالعه زبان شاعرانه باید زیرشاخه‌ای از زبانشناسی باشد. کارکرد شعری یکی از شش کارکرد کلی زبان بود که

او در سخنرانی اش توضیح داد. بقیه کارکردها عبارت بودند از کارکرد ترغیبی، کارکرد ارجاعی، کارکرد عاطفی، کارکرد همدلی، و کارکرد فرازبانی.

کارکرد ادبی سبک‌شناسی تنها یکی از کارکردهای آن به شمار می‌آید و نباید سبک‌شناسی را منحصر به متون ادبی دانست. به طور کلی در سبک‌شناسی جدید دو جریان مهم را نام برده‌اند: مکتب فرانسوی که دنباله رو آراء شارل بالی است و به زبان‌شناسی گرایش دارد؛ و مکتب آلمانی که از آراء زیبایی‌شناسی بندتو کروچه الهام می‌گیرد و کارل فوسلر و لئو اشپیتزر از چهره‌های شاخص آن هستند. اینان شعر و زبان را یکی می‌دانند و در بررسی‌های خود تمام عناصر هنری را مطمح نظر قرار می‌دهند. از دیگر مکاتب مهم سبک‌شناسی که گاه از تلفیق دو جریان اصلی مذکور پدید آمده‌اند و گاه به فروع یکی از این دو جریان تکیه می‌کنند می‌توان به این مکاتب اشاره کرد: سبک‌شناسی عام، سبک‌شناسی عاطفی، سبک‌شناسی فرازبانی، سبک‌شناسی شاعرانه، سبک‌شناسی آماری، سبک‌شناسی توصیفی، سبک‌شناسی نقش‌گرا، و سبک‌شناسی ساختگرا.

سبک‌شناسی از پایه‌های روش‌های نقدی دیگر چون نشانه‌شناسی و روایت‌شناسی به شمار می‌رود. همچنین در دهه‌های پایانی قرن بیستم، از دل سبک‌شناسی تحلیل‌گفتمان بیرون آمد. الگوی یاکوبسن به دلیل انتزاعی بودن بیش‌تر برای شروع طبقه‌بندی سبک‌ها مفید بود اما مدل‌های تحلیل‌گفتمان نقش‌گرای مبتنی بر دستور زبان مایکل هلیدی فاکتورهای دقیق و جزئی را برای سبک‌شناسی ارائه می‌دهد. دستور زبان هلیدی چهارچوب مفیدی را برای بررسی سطح‌گفتمان متون گفتاری و نوشتاری فراهم می‌کند زیرا این الگو در پی ربط دادن ساختار به تأثیرات کارکردی یا معنا‌شناسانه متون است. این رویکرد تا وقتی روش توصیفی مورد نظر است کفایت می‌کند اما وقتی از توصیف به ارزشیابی می‌رسیم مشکلات آشکار می‌شوند. در این نقطه است که جدای از زبان‌شناسی، نیاز به علوم دیگر چون علوم سیاسی، علوم

اجتماعی و غیره نیز برای سبک‌شناسی اهمیت می‌یابد. بعد از او در مدل فرکلاف هم تأثیر سبک‌شناسی آشکار است.

اما همین تحلیل گفتمان انتقادی شاخه‌ای جدید از سبک‌شناسی را با نام سبک‌شناسی انتقادی تولید کرده است. سبک‌شناسی انتقادی بر خلاف تحلیل گفتمان انتقادی که بر جامعه متمرکز می‌شود، بر سبک متن متمرکز می‌کند. از دیگر شاخه‌های نوین سبک‌شناسی، سبک‌شناسی رسانه‌ای است. سبک‌شناسی رسانه‌ای رویکردی جدید و در حال ظهور برای تحلیل متون رسانه‌ای (مانند برنامه‌های خبری، مقالات روزنامه) است. هدف آن این است که دو ایده را جدی بگیرد: اول، اینکه متون رسانه‌ای شامل «ساخت داستان با ابزارهای دیگر» است. و دوم اینکه در عصری که با اتصال دیجیتال مشخص شده است، متون رسانه‌ای ذاتاً پدیده‌های تعاملی هستند. برای دستیابی به این دو هدف، سبک‌شناسی، ابزارهای تحلیلی روان‌شناسی گفتمانی را گرد هم آورده است که به خوبی با ویژگی‌های زمینه‌ای تعامل از سویی، و ویژگی‌های دستوری-بلاغی-روایی متون، همخوانی دارند.

نویسنده کتاب حاضر، پی‌یر گیرو، زبان‌شناس برجسته فرانسوی است و از آن جهت حائز اهمیت است که خواننده را با ریشه‌شناسی سبک‌شناسی آشنا می‌کند. در واقع گیرو در این کتاب بیش از آنکه بخواهد انواع سبک‌شناسی را بیان کند، به پیدایش و ریشه‌های آن می‌پردازد و قصد دارد لایه‌های پنهان آن را آشکار نماید. از این نویسنده تا کنون یک کتاب به نام نشانه‌شناسی به زبان فارسی ترجمه و منتشر شده است. امید است ترجمه پیش رو نیز گامی در جهت شناساندن هرچه بهتر سبک‌شناسی به خوانندگان فارسی زبان باشد.

تهران

زمستان ۱۴۰۱ ش